

Yavuz Bülent Bakiler'in "Anadolu Gerçeği" ve Faruk Nafiz'in "Sanat" Şiirlerine Karşılaştırmalı Bir Bakış

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARABULUT

Türk edebiyatında Anadolu'ya yönelik fikri, Türkçülük ve Milliyetçilik düşüncelerinden beslenerek sağlam bir zeminde ilerler. *Genç Kalemler* dergisinin çıkarılışı ve Yeni Lisan Hareketi bu yönde atılmış en önemli adımlardandır. "XIX. yüzyılın ikinci çeyreğinde azınlıklar arasında, üçüncü ve dördüncü çeyreğinde de Türk aydınları arasında milli benlik ve kimlik arayışları başlar" (Akyol 2005: 8). Bu bağlamda, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin ve Ali Canip'in faaliyetleri, bu arayışlara yön çizer.

Millî benliğe dönüş yolunda dil birliği ve Anadolu insanına ve Anadolu'ya yönelik, bir mefkureye dönüşür. Dil, din, sanat, edebiyat, tarih birliği, millet kavramının da temel taşlarını oluşturur. Ziya Gökalp, Türk aydınının görevinin halkın yabancı kültürler içinde kaybolmuş ruhunu yeniden kazanmak olduğunu belirterek, halka doğru anlayışını ifade eder. Bu bakımdan Türk aydını, önce kendi değerlerine sahip çıkmalı, sonra çağdaşlaşma yolunda adımlarını atmalıdır.

Türkçülük konusunda Gaspıralı İsmail Bey gibi Kazanlı bir Türk olan Yusuf Akçura da bu harekete önemli katkılar sağlamıştır. "Nitekim Pan-Türkizm'in fikir babası olan Yusuf Akçura, dönemin koşullarını göz önüne alarak 1904 yılında Türkçülüğün manifestosu niteliğinde olan 'Üç Tarz-ı Siyaset' adlı makalesi ile Pan-Türkizm'i siyasi bir strateji olarak ileri sürmüştür" (Yüce 2010: 180).

Büyük bir talihsizlik eseri olarak da, Tanzimat Fermanı ile Batılı kurallara yönelik bakış açıları ve kılık-kıyafet biçimleri de içimize sızmaya başlamıştır. "Yönetici sınıfın günümüzde de sürüp gittiği patrimonial¹ kimliği, halkın inanç ve değerler sistemine protestolar yükselterek Batılaşma biçiminin ilk modüllerine de öncülük etmişlerdir" (Türkdoğan 2010: 21).

İşte bu eğilimler, Millî Edebiyat Dönemi'nde zirveye çıkmakla beraber, Cumhuriyet'in ilk yıllarında da bir *memleket edebiyatı* zihniyetiyle kendine yer bulur. Faruk Nafiz Çamlıbel ve Yavuz Bülent Bakiler, şiirlerinde Anadolu ve Anadolu

¹ Babadan kalma miras, baba mirasına ait, anadan babadan kalma.

insanını anlatma işini hassasiyetle yerine getirmişlerdir. İki sanatçı, gerek izleksel, gerek mesaj kaygısı bakımlarından benzerlikler gösterir.

Bu çalışmamızda, Faruk Nafiz Çamlıbel'in *Sanat*² şiiriyle Yavuz Bülent Bakiler'in *Anadolu Gerçeği*³ şiirlerini izleksel açıdan karşılaştıracamız.

Konu

Her iki şiirde de Anadolu ve Anadolu insanı anlatılmıştır. Yavuz Bülent Bakiler ve Faruk Nafiz Çamlıbel Anadolu'ya ortak duyarlılıkla ve bakış açısıyla yaklaşmışlardır. Nurullah Çetin, iki eser arasında *metinlerarası* ilişki olduğunu ifade eder: “Yavuz Bülent, bir anlamda, yeni tarzda, az bir değişikliklerle Faruk Nafiz'e bir nazire yazmıştır. Her iki şiir de saf Müslüman Türk milleti ile kendine yabancılaşmış (asimile) kozmopolit batıcı kesim arasındaki karşıtlığa dayalıdır” (2010: 222).

Metinlerarasılık kuramı, metnin kendisinden önceki metinlerle ilişkisini ifade eder. Fransa'da ortaya çıkan bu akım, 1960'lı yıllarla birlikte özellikle Julia Kristeva ve Rolanda Bartles'in bu alanda geliştirdikleri düşüncelere bağlı kalarak gelişir. “Bu kuramın iddiası, bir metnin aslında kendinden önce yazılmış metinlerle sıkı bir etkileşim içinde olduğu ve metnin anlamının büyük ölçüde önceki metinlerden gelen kimi kesitlerin birbiri içine geçmeleriyle oluştuğu savıdır” (Kolcu 2010: 299). Bu kurama göre, metin tamamen sanatçının kendi üretimi değil, önceki metinlerle bir ilişkinin ürünüdür. Julia Kristeva, *metinlerarasılık* için, “Kabaca iki ya da daha çok metin arasında bir alışveriş, bir tür konuşma ya da söyleşim biçimidir” (Aktulum 2000: 17) diyerek, bu hususa açıklık getirir. Bu kuram, postmodern kuramla ilişkilidir. Çünkü, bu kuramın sanatçılarında göre *metinlerarasılık*, edebiyat eserinin anlaşılmasında önem taşır.

Türk milletinin değerleri binlerce yıllık birikimin ürünüdür. Bu değerlerin korunması ve yarınlara aktarılması milletin kendisine düşer. Aydınımız da sonuçta bu milletin içinden çıkmıştır. “Bu sebeple, aydın-halk arasında bütünleyici unsurlar artırılmalıdır. Yazarda millî bir endişe, millî bir bakış ve yönlendirme olmalıdır” (Soğukömeroğulları 2010: 232). Bir ülkede yönetenle yönetilen yani merkez-taşra ilişkisinin sağlam temellere oturmuş olması lazımdır. Bu iki güç arasındaki bağ ne kadar güçlü olursa, o milletin geleceğe bakışı daha ümitli olur.

Bir milleti millet yapan, geleceğe taşıyan, kültür unsurlarıdır. Birlik ve beraberliğin oluşmasında psikososyal ve kültürel güce ihtiyaç vardır. “Psikososyal ve kültürel güç, toplumu millet yapan birlik ve bütünlük duygusu ile bunları sağlayan milletin tarihi birikimi, eğitim ve kültür düzeyi, gelenek, hukuk, dil, fikir vb. alanlardaki

2 “Sanat” adlı şiir için yararlandığımız kaynak: Faruk Nafiz Çamlıbel, *Han Duvarları*, YKY, İstanbul 2008, s. 91.

3 “Anadolu Gerçeği” adlı şiir için yararlandığımız kaynak: Yavuz Bülent Bakiler, *Harman*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 39-40.

durumu ve bunlarla ilgili uygulamaların millî güce etkilerini kapsar” (Ünsal 2010: 46).

Anadolu izleği Yavuz Bülent Bakiler’in *Anadolu, Anadolu Gerçeği, Sivas’ta Eski Türk Evleri, Sivas Hasreti, Türkiyem Anayurdum Sebeğim Çarem, Anadolu Hikâyesi, Küçük Hanımın Kaderi, Anadolu Mezarlıkları* vb. şiirlerinde ele almır. Aynı izlek Faruk Nafiz’in *Sanat, Memleket Türküleri, Han Duvarları, Bizim Memleket, Yolcu ile Arabacı* vb. şiirlerinde ağırlıkta olarak işlenir.

Türk milletinin pek çok kültür unsurunu Yavuz Bülent Bakiler ve Faruk Nafiz Çamlıbel’in bu iki şiirinde görmekteyiz. Her iki şair de Müslüman Anadolu Türk’ünün sözcüsü olarak, kozmopolit Batıcı kesime hitap ederek onları sorgulamaktadır. Özellikle her iki şiirin de son iki mısrası birbirine çok benzemektedir. Yalnız aralarında bazı farklar vardır. *“Faruk Nafiz, daha çok Müslüman Türk toplumu ile kozmopolit kesim arasında sanat bağlamında bir karşıtlığı ortaya koyar ve millî sanatı yüceltir. Yavuz Bülent ise Anadolu’nun derinlikli soyut ve estetik sanat değerleri yerine dramatik anlamdaki ekonomik ve sosyal yaşantısını ön plana çıkarır”* (Çetin 2010: 222).

Her iki şiirde de birbirine zıt iki görüşün temsilcileri karşılaştırılmıştır. Anadolu ve Anadolu insanını savunan aydın tipi ile, milletine yabancılaşmış, millî ve manevi değerlerine uzak aydın tipi karşımıza çıkmaktadır.

Yavuz Bülent Bakiler, bu şiirinde Anadolu gerçeğini Anadolu insanının gerçekçi bakış açısıyla vermektedir. *“Şiirine ‘Anadolu Gerçeği’ adını vermekle de onlara şunu söylemek istiyor: Anadolu’nun gerçek yüzünü ben biliyorum ve şiirimle de sahici ve hakikaten gerçekçi bir Anadolu tablosu çiziyorum. Sizin toplumcu gerçekçiliğiniz sahtedir.”* (Çetin 2010: 214) Şiirlerinde samimi tavırla Anadolu’ya ve Anadolu insanına yaklaşan Bakiler, Anadolu insanının millî ve manevi değerlere bağlı olduğu düşüncesini dile getirir. *“Anadolu halkı, dünya nimetlerinden çok, Allah’ın buyruklarına bağlanmış bulunmanın anlayışı içindedir.”* (Engin 1991: 39) Ona göre Anadolu, maddi ve manevi değerleriyle bir bütündür.

Arka sayfadaki “Kora Şeması”nda “Anadolu Gerçeği” ve “Sanat” şiirleri arasındaki benzerlikler dikkati çekmektedir:

Her iki şiirde de kişiler bağlamında tematik güç olarak öz değerlerine yabancılaşmamış aydın tipi ve millî ve manevi değerlerine bağlı Anadolu insanı yer alır. Bu insan tipi, Anadolu’nun temel harcıdır. Karşı güçte ise, Anadolu’yu tanımayan, değerlerine yabancılaşmış, yanlış Batılılaşmış, kozmopolit, dejenere aydın tipi bulunur. İki şair de bu insan tipini ağır şekilde eleştirir.

Düşünsel açıdan bakıldığında, tematik güç olarak Anadolu halkını yanlış Batılılaşan aydın tipine karşı savunan ideolojik bakış açısı görülür. İki şiirde de

	TEMATİK KİŞİ VE DEĞERLER (ÜLKÜ DEĞERLER)		KARŞIT KİŞİ VE DEĞERLER (KARŞIT DEĞERLER)	
	(Anadolu Gerçeği)	(Sanat)	(Anadolu Gerçeği)	(Sanat)
Kişi	- Millî ve manevî değerlerine bağlı, yoksul ve Müslüman Anadolu insanı.	- “Biz”, yani Anadolu ve Anadolu insanına samimiyetle yaklaşan aydın tipi (yerli, millî tip).	- Anadolu’yu tanımadığı hâlde Anadolu’yu sadece anlatmış olmak için anlatmaya çalışan Anadolu istismarı yapan aydınlar.	- “Sen”, yani Batıcı, kozmopolit tip (Anadolu ve Anadolu insanını istismar ve ihmal eden, insanına yabancılaşmış, dejenere tip.)
İzlek (Tem)	- Anadolu. - Anadolu’nun ihmal edilmişliği. - Anadolu insanının millî ve manevî değerlere bağlılığı.	- Türk aydınının, sanatçısının yabancı kaynaklara değil, millî olana yönelmesi gerekliliği, - Sanatın sadece Batı’da olmadığı, Anadolu’nun da zengin bir sanat ve kültür alanı olduğu.	- Anadolu’yu ve Anadolu insanını istismar. - Anadolu’yu tanımama. - Dejenerasyon. - Kimlik sorunsalı.	- Anadolu’yu ve Anadolu insanını istismar. - Batılı sanat yapıtlarına duyulan hayranlık, - Öz değerlerden uzaklaşma. - Dejenerasyon. - Kimlik sorunsalı.
Düşünce	- Müslüman Türk Anadolu insanını kozmopolit Batılığa karşı savunan ideolojik düşünce tarzı vb.	- Anadolu’nun kültür ve sanat değeri yüksek bir yer olduğu, Anadolu insanının da bu değerleri taşıdığı düşüncesi. - Sezgi ve idealist yaklaşım.	- Anadolu ve Anadolu insanına kozmopolit yaklaşım.	- Anadolu ve Anadolu insanını istismar ve ihmal etme, Batı’ya teslim olma, kendi değerlerine yabancı, hatta düşman olma vb.
Duygu	- Anadolu’nun çilekeş, yoksul, insanına sevgi, samimi merhamet duygusu.	- Düşünce boyutu ağırlıkta bir şiidir. Duygu yönünde millî bir sanat ve edebiyatın oluşacağına dair ümit ve beklentiler vardır.	- Anadolu ve Anadolu insanını oluşturan temel harcı bilmeyen aydınlara duyulan tepki.	- Anadolu ve Anadolu insanını oluşturan temel harcı bilmeyen aydınlara duyulan tepki.
İmge ve Simge	- Anadolu, çıplak toprak, bozbulanık ırmaqlar, saz, kaval, kerpiç duvar, ipek seccade, yağmur duası, namaz, tandır, kar, tren, dam, çimmek, nakış, yalın ayak, ağlayan kadın, ihtiyarlar, kılık-kiyafet, türkü, çeşme, tas, acı nefesler.	- Anadolu, bahar, bahçe, çiçek, bizim diyarımız, dağ, mabet, gezen ayaklar, dağ gibi zeybek, toprak, yeşil çini, sülüs yazı, köylünün kıvrılmayan beli.	- Akşam, gece, kış mevsimi, yalın, çıplaklık, ağlamak, bozbulanıklık, tipi ve karın dehşeti, gübre kokan evler, kurbağa, köpek.	- Düz cadde, mozaik, raks, beyaz kelebek, fırtına, orkestra sesleri, yabancı şehir, kadın heykeli.

idealist yaklaşım karşımıza çıkar. Karşı güçte tematik güce zıt bakış açısı vardır. Bu kısımda, Anadolu halkına olan yabancılaşma ve öz değerlerden uzaklaşma ön plana çıkar.

Şiirlere duygu yönüyle Anadolu'nun temel harcını oluşturan unsurların ve Anadolu halkının ihmal edilmişliğine duyulan üzüntü ile bunu hissetmeyen sözde aydınlarla olan tepki iç içe işlenmiştir.

Her iki şiirde de karşıt imge ve simgelerden yararlanılmıştır. Her iki şiirde de Anadolu tek başına saflığı, temizliği, milliliği temsil eder. "Anadolu Gerçeği"nde "Millî ve yerli olanla milliyetsiz ve yabancılaşmış arasındaki düşünce ve yaşama biçimi farkları üzerine oturtulmuştur" (Çetin 2010: 214). Anadolu'nun kültürünün özünü oluşturan unsurlar imgesel kullanılmıştır. Çıplak toprak, ırmaklar, saz, kaval, kerpiç duvar, ipek seccade, yağmur duası, namaz, tandır, tren, toprak dam, çimmek, nakış, yalın ayak, ağlayan kadın, ihtiyarlar, kılık-kıyafet, türkü, tas, çeşme, acı nefesler vb. Anadolu'nun temel harcını oluşturan unsurlardandır. Karşı güçte ise, akşam, gece, kış, çıplaklık, ağlamak, bozbulanıklık, tipi, kar, gübre, kurbağa, köpek vb. görülür. "Sanat" adlı şiirde de imge ve simge bakımından zenginlik görülür. Bahar, bahçe, çiçek, bizim diyarımız, dağ, mabet, gezen ayaklar, dağ gibi zeybek, toprak, yeşil çini, sülüs yazı, köylünün kıvrılmayan beli vb. unsurlar imgesel kullanılmıştır. Karşı güçte cadde, mozaik, raks, beyaz kelebek, fırtına, orkestra sesleri, yabancı şehir, kadın heykeli yer alır.

İki şiir arasında metinlerarası bakımdan içerik örtüşmesi görülür. Kora şemasından yola çıkarak içerik örtüşmesine bakalım:

Edebiyat eserlerinde içerik unsuru önemli yer tutar. Sanatçının, eseri vasıtasıyla okuyucuya iletmek istediği düşünceler, eserin içerik dünyasında açık veya gizli verilebilir. "İyi bir edebiyat eserinde düşünsel öge, metnin bağlamından çıkarıldığında tek başına taşıyacağı göndergesel anlamı metnin kapalı dünyasında taşımaz" (Moran 1999: 168). Bu bakımdan edebî eserlerdeki içerik-düşünce boyutu, eserin değerinin artmasıyla yakından ilgilidir.

İki şiirde de ortak konu ve izlekler söz konusudur. Anadolu'nun güzellikleri, millî ve manevî değerleri, Anadolu'nun ihmal edilmişliği, Türk aydınının, sanatçısının kendi halkına yabancılaşması bu şiirlerde anlatılır. Yavuz Bülent Bakiler, *Anadolu Gerçeği* şiirinde âdeta bir sevdayı dile getirir. Türk aydınının, değerlerinin farkına varamamasından sitem eder. O, milletimize ait ne varsa hepsine sahip çıkar.

*"Yalın ayaklarıyla koştun mu tarla tarla
Duydun mu çıplak toprağın, çıplak insanın yasını
Ağlayan kadınlarla, ihtiyarlarla
Yaşadın mı bir yağmur duasını"* (Bakiler 2010: 39)

Bu kısımda şair, *yalın, çıplak toprak* ve *insan* sözleriyle Anadolu insanının yoksulluğunu, zorlu tabiat şartlarıyla mücadelesini ve çaresizliğini dile getirir. Buna karşın, millî ve manevi değerlerine yabancılaşmış kişiler helalin ve emeğin değerini bilememektedir. “*Anadolu’nun sosyoekonomik durumu ve bunun sonucu olan fiziki görünümü tüm açıklığıyla ortaya konur Bakiler’in şiirlerinde*” (Akyol 2005: 42).

*Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyârımız da bin bir baharı saklar!
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek,
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar.* (Çamlıbel 2008: 91)

Sanat şiirinin bu ilk dörtlüğünde şair, sanat eserlerinin, güzelliklerin sadece Batı’da olmadığını, Anadolu’nun da birçok güzelliği bünyesinde barındırdığı anlatır. Şair, *senin gezdiğin bahçe* diyerek Batı dünyasını anlatmak ister. *Bizim diyarımız*, Anadolu’yu, *bin bir bahar* ise Anadolu’nun kültürel zenginliğini ifade eder. Her iki şiirin bu ilk bölümlerinde memleket edebiyatının felsefesi verilir. *Sanat* şiirindeki ‘dağda gezen ayaklar’ın yerini “Anadolu Gerçeği”nde ‘yalın ayak’ ve ‘çıplak toprak’ alır.

*Bozbulanık ırmaklarda çimdin mi
Kulak verdin mi yürekte kaval, saza
Bir ipek seccade üstünde gibi, huzurla
Durdun mu toprakta namaza?* (Bakiler 2010: 39)

Anadolu Türk’ünün ırmakları da berrak değil, bozbulanıktır. Hemen her konuda ihmal edilmiş olan Anadolu köylüsünün suyu da gönlünce akmamaktadır. Bu kısımda, halkın inanç yapısı da vurgulanmıştır. Mehmet Kaplan, Bakiler’in Anadolu’ya yaklaşımını toplumsal gerçekçilere benzetirken, onlardan farklı yönünün “*şiirlerindeki manevi değerler*” (1980: 6) olduğunu belirtir. Şair, Anadolu halkının Müslüman-Türk özelliğini ifade ediyor.

*Sen kubbesinde ince bir mozaik arar da
Gezersin kırk asırlık bir mabedin içini.
Bizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,
Bize heyecan verir bir parça yeşil çini...* (Çamlıbel 2008: 91)

Çamlıbel bu kısımda Doğu-Batı değerlerini karşılaştırıyor. Milletlerin kendine has özellikleri olduğu gibi, onların oluşturduğu sanat eserleri de farklıdır ve her millet için ayrı değerler içerir. “Sanat” şiirinde Türk-İslam ürünü olan ‘sülüs yazı’ ve şiire İslami havayı katan ‘yeşil çini’, Yavuz Bülent Bakiler’in şiirinde daha net bir ifade olan ‘namaz’la verilmiştir.

*Bilir misin köylerde akşam olunca
Çekilir el ayak ortalıktan...
Bir hüznü ay doğar karanlığa sapsarı.
Başlar bir ağıt gibi sulardan, kapılardan
Kurbağa feryatları, köpek ulumaları... (Bakiler 2010: 39)*

Anadolu köylüsü, akşam olduğunda, tarlasında çalışmaktan yorgun bir şekilde evine döner. Onun sınırlı bir hayatı vardır ve onun dışına çıkamaz. Oysa, çalışmayı sevmeyen, köylüyü sömüren burjuva insanı eğlenceli hayatına devam eder.

*Sen raksına dalarken için titrer derinden
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin;
Bizim de kalbimizi kımlıdatır yerinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin. (Çamlıbel 2008: 91)*

Şair, Anadolu ve Batı’nın kültürel değerlerini karşılaştırıyor. *Beyaz kelebek*, raks eden balerin yerine kullanılmıştır. Burjuvanın ve aristokrasinin zevk anlayışını temsil eder. *Zeybek* ise bir direnişin simgesi olup milliliği ifade eder.

*Geceleri süt kokan, gübre kokan evleri
Topraktır hep damları, duvarı kerpiç...
Seferberlik yıllarını dinlerken ürpererek
Tandır başlarında uyudun mu hiç? (Bakiler 2010: 39)*

Anadolu köylüsünün yoksulluğu, onun barınağına da yansımıştır. Bu sebeple, damları toprak, duvarı kerpiçtir. Bu durum, onun çaresizliğini, imkansızlığını belirtir. Yavuz Bülent Bakiler, gördüklerini dile getirmiş olup bu hususta objektif bir tutum izler. “Ben şiirlerimde Anadolu’yu olduğu gibi gördüm. Yani Anadolu’da iyi de vardır, çirkin de, doğru da vardır, yanlış da. Neyi gördümse onu dile getirdim.” (Kırca 1996: 43)

*Fırtınayı andıran orkestra sesleri
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine,
Istırap çekenlerin acıklı nefesleri
Bizde geçer en hazin bir musikî yerine! (Çamlıbel 2008: 91)*

Burada, Batı ile Doğu'nun sanatları arasındaki fark veriliyor. Batı sanatı insanımızın ruhuna hitap etmez. Türk-İslam dünyasında tarih boyunca çekilen ıstıraplar acıklı nefeslerdir.

*Kış günleri trenlerle geçtin mi uzak köylerden
Gördün mü dehşetini, tipinin karın...
Çektin mi hiç acısını istasyonlarda
Tandır ekmeği satan, yumurta satan
Yarı çıplak çocukların... (Bakiler 2010: 40)*

Anadolu köylüsü, ilkel şartlarda, tabiatla mücadele ederek hayatını sürdürmeye çalışmaktadır. Milletine yabancılaşmış, onu sürekli sömüren insanlar ise rahat şartlarda yaşamaktadırlar.

*Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini;
Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini... (Çamlıbel 2008: 91)*

Bu kısımda, özüne yabancılaşmış, yozlaşmış aydının, Batı değerlerine hayranlık duyduğu belirtir. Bizi ise içimizden insanların varlığı mutlu edecektir.

*Kılığın kıyafetin sarmadı beni
Söylediğin türküler bizim türkümüz değil
Başka çeşmelerden doldurmuşsun tasımı
Yüreğinde nakış yok, acı yok bizden
Bulutlar rahmetini kesmeden yavaş yavaş
İnsanlar selâmını esirgemedi
Savaş git içimizden... (Bakiler 2010: 40)*

Batıcı, asıl kimliğinden uzak, Türk-İslam değerlerine yabancı kişilerin kılık-kıyafeti de zihniyeti gibi dejeneredir. Bu kişi, başka kaynaklardan beslenmeyi

marifet sayar. Millî ve manevi değerlerden uzaklaşma bir bakıma lanetlenmeyi de getirecektir. Çünkü ondan artık bulut da umudunu kesip yağmurunu esirgeyecektir. Bakiler, bu kısımda, Anadolu gerçeğini tanımayan veya yanlış anlayanlara mesaj verir.

Başka sanat bilmeyiz, karşımızda dururken

Yazılmamış bir destan gibi Anadolu'muz.

Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken

Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz. (Çamlıbel 2008: 91)

“Sanat” adlı şiirin bu son kısmında, Anadolu’nun, millî sanatın kaynağı olduğu vurgulanır. Millî ve manevi değerlerine sahip çıkmayan dejenere insanımızla artık zihinsel ve duygusal birleşmenin imkânı olmadığı anlaşılır. Bu sebeple kendi değerlerine yabancılaşmış kişilerle aynı yolda gidilemez. Bundan dolayı kendi sanatımızı kendimiz kurmak zorundayız. “Sanat” şiiri, “Cumhuriyet’in ilanını takip eden yıllarda, Türkiye ile Avrupa’yı, güzel sanatlar alanında, karşılaştırmaya izin veren ve gerek duyan bir zihniyetin ürünüdür. Bu satırların arkasında ulus devlet hâlinde yaşama düşüncesi ve anlayışı yer almaktadır” (Aktaş 2009: 245).

Sonuç

Türk aydınının Anadolu’ya bakışı edebiyatımızda yıllardır dile getirilen bir husustur. Anadolu ve Anadolu insanının ihmal edilmiş olması düşüncesi roman, hikâye, şiir gibi edebî türlerde ifade edilir. Bazı sanatçılar, aydının, öz değerlerine sırt çevirmesini eleştirel bir tarzda anlatır. Anadolu insanının ve Anadolu’nun henüz keşfedilmemiş birçok güzelliğinin olduğu ve bu değerlere sahip çıkmak varken, Batı’nın kültür değerlerine hayranlık duymanın yanlışlığı ifade edilir. Anadolu meselesine hassasiyetle yaklaşan Yavuz Bülent Bakiler ve Faruk Nafiz Çamlıbel, şiirlerinde Anadolu’nun kültürel değerlerini dile getirirken, millî kimliğin korunmasında aydınımıza düşen vazifeleri anlatmışlardır.

Anadolu konusu, Türk edebiyatında şiir, hikâye, roman vb. hemen her edebî tür vasıtasıyla dile getirilmiştir. Türk şiirinde *Anadolu* genellikle ihmal edilmişliğin mekânı olarak karşımıza çıkar. Yavuz Bülent Bakiler’in “Anadolu Gerçeği” şiiri ile Faruk Nafiz Çamlıbel’in “Sanat” şiiri arasında izlek bakımından yakınlık vardır. Her iki manzumede anlatılan “öz değerlere yabancılaşma”, şiirlerin her kısmında işlenmiştir. Faruk Nafiz, millî ve manevi değerlerine yabancılaşmış kişiye, “Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken/Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz.” derken, Yavuz Bülent Bakiler ise, “İnsanlar selâmını esirgemedi/Savuş git içimizden...” demektedir. Burada metinlerarası ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Bu açıdan bakacak olursak, “Anadolu Gerçeği” ve “Sanat” adlı şiirler, kültürümüzün özünün adresi olarak Anadolu’yu gösterir. Bu şiirlerde insanımızın kendi değerlerine yabancılaşması ve

maddi ve manevi unsurlarının farkında olmayışına olan sitem dikkati çeker. Her iki şair de Anadolu gerçeğini, bir Anadolu sevdası olarak ele almıştır.

Kaynaklar

- Aktaş, Şerif (2009), *Şiir Tahlili, Teori-Uygulama*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Aktulum, Kubilay (2000), *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, İstanbul.
- Akyol, Gizem (2005), *Cahit Külebi ve Yavuz Bülent Bakiler'in Şiirlerinde Anadolu ve Anadolu İnsanı*, (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Balıkesir.
- Bakiler, Yavuz Bülent (2010), *Harman*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz (2008), *Han Duvarları-Toplu Şiirler*, YKY, İstanbul.
- Çetin, Nurullah (2010), *Şiir Tahlilleri 1*, Öncü Kitap Yay., Ankara.
- Engin, Sabahattin (1991), "Yavuz Bülent Bakiler'in Beş Şiiri Üzerine Bir Tenkit Denemesi", *Millî Kültür*, sayı: 86, s. 38-41.
- Kaplan, Mehmet (1980), "Anadolu Gerçeği", *Hisar*, sayı: 78.
- Kırca, İhsan Tevfik (1996), "Yavuz Bülent Bakiler'in Şiirlerinde Anadolu Teması", *Türk Edebiyatı*, sayı: 278.
- Kolcu, Ali İhsan (2010), *Edebiyat Kuramları*, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum.
- Moran, Berna (1999), *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Soğukömeroğulları, Mehmet (2010), "Ali Canip Yöntem'in Millî Edebiyat Görüşleri", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sayı: 186, İstanbul, s. 223-240.
- Türkdoğan, Orhan (2010), "İslam'da Bilimsel Gelişme ve Günümüze Sorunları", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sayı: 185, İstanbul, s. 7-32.
- Yüce, Mehmet (2010), "Türkistan Birliği Fikrinin Tarihsel Gelişimi ve Gerçekleşebilirliği", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sayı: 185, İstanbul, s. 175-198.
- Ünsal, Şamil (2010), "Millî Güç, Bileşenleri ve Vasıtaları", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sayı: 187, İstanbul, s. 27-50.